

Budžets 2026: Kas ir valdības uzmanības centrā?

2025.gada 22. septembrī, valdība apstiprināja Finanšu ministrijas (FM) sagatavoto informatīvo ziņojumu par nozaru ministriju un centrālo valsts iestāžu priekšlikumiem prioritārajiem pasākumiem 2026. gada un vidējā termiņa valsts budžeta projektam. Nākamā gada valsts budžeta valdības noteiktajām prioritātēm – drošībai, atbalstam ģimenēm ar bērniem un izglītībai – paredzēts papildu finansējums 565,5 miljonu eiro apmērā. No tā drošībai paredzēti 320,3 miljoni eiro, izglītībai – 45 miljoni eiro, ģimeņu ar bērniem atbalstam – 94,8 miljoni eiro, bet citiem pasākumiem – vēl 105,4 miljoni eiro. Lielākā daļa no papildu finansējuma valdības noteiktajām prioritātēm tiks nodrošināta, samazinot valsts budžeta izdevumus.

“Nākamā gada budžetā prioritātes ir drošība, atbalsts ģimenēm un konkurētspējīga izglītība. Drošība nav tikai militārais aprīkojums – tā ir arī sajūta, ka ģimenes ir pasargātas, bērniem ir iespēja mācīties labās skolās un jauniešiem ir nākotne tepat Latvijā. Tā ir arī stabila uzņēmējdarbības vide, kas rada darba vietas un virza ilgtermiņa attīstību. Atbalsts ģimenēm nozīmē ne tikai pabalstus, bet arī pieejamus mājokļus un kvalitatīvu izglītību. Valdībā ir jāpieņem lielus stratēģiskus lēmumus un jārisina sen atliktus jautājumus, kas ikdienu padara vienkāršāku un drošāku cilvēkiem un uzņēmējiem. To arī darām, mazinot birokrātiju, pārskatot funkcijas un mazinot izmaksas atbilstoši mūsdienu prasībām. Esmu gandarīta par koalīcijas partneru darbu un panākto vienošanos,” norādīja Ministru prezidente Evika Siliņa.

Jau gatavojot 2025. gada valsts budžetu, tika nolemts veikt bāzes izdevumu samazinājumu vidējam termiņam – 50 miljonu eiro apmērā ik gadu. Savukārt, strādājot pie 2026. gada budžeta, valsts budžeta izdevumu pārskatīšanas rezultātā nozaru ministrijas kopīgi identificēja un vienojās par izdevumu samazinājumu 171 miliona eiro apmērā, ko valdība apstiprināja šā gada 26. augustā. Turpinot darbu pie nākamā gada budžeta, nodrošināts vēl papildu 12,4 miljonu eiro izdevumu samazinājums.

Tādējādi kopējais papildu finansējums, kas nodrošināts valsts budžeta izdevumu samazināšanas rezultātā, 2026. gadam veido 233 miljonus eiro. Savukārt vidējā termiņa valsts budžeta izdevumu samazinājums 2026.–2028. gadā kopumā sasniedz 814,1 miljonu eiro.

“Šogad budžeta sagatavošanas process nebija vienkāršs, īpaši ņemot vērā tuvojošās vēlēšanas. Būtiskākais ir tas, ka esam spējuši nodrošināt nepieciešamo finansējumu valsts aizsardzības spēju stiprināšanai, virzoties uz 5% no IKP. Šo un citu pasākumu – ģimeņu atbalstam un izglītībai, citiem pasākumiem veselības, lauksaimniecības un citās jomās – finansējums nodrošināts, samazinot bāzes izdevumus un neceļot pamatnodokļus,” finanšu ministrs Arvils Ašeradens.

Ar valsts drošību saistītie prioritārie pasākumi

Ar valsts aizsardzības spēju un iekšējās drošības stiprināšanu saistītiem pasākumiem 2026. gadā paredzēts novirzīt lielāko daļu

papildu finansējuma prioritātēm – 320 miljonus eiro (2027. gadā – 444 miljonus eiro, 2028. gadā – 655 miljonus eiro).

Nemot vērā aktivizēto valsts izņēmuma klauzulu, aizsardzības izdevumu pieaugumu ir iespējams finansēt, atkāpjoties no fiskālajiem noteikumiem, un 2026. gadā 296 miljoni eiro plānoti Aizsardzības ministrijai kaujas spēju uzlabošanai, lai tai skaitā veiktu kopējos aizsardzības preču iepirkumus ar citām valstīm. No tiem 10 miljoni eiro tiks investēti ekipējumā.

Kopumā nākamgad aizsardzības izdevumi pēc NATO metodoloģijas veidos 4,6% no IKP, 2027. gadā – 4,9%, bet 2028. gadā – 4,7%. Šie ieguldījumi stiprinās valsts aizsardzības spējas, palielinās iedzīvotāju drošību pret ārējiem draudiem un uzlabos robežas infrastruktūru.

Savukārt 3 miljoni eiro tiks novirzīti pierobežas pašvaldībām drošības stiprināšanai.

Ar izglītību saistītie prioritārie pasākumi

Papildus valdības noteiktajām prioritātēm – atbalstam ģimenēm ar bērniem un izglītībai – vidējā termiņā paredzēts papildu finansējums 513 miljonu eiro apmērā: 2026. gadā – 139 miljoni eiro, 2027. gadā – 179 miljoni eiro, bet 2028. gadā – 194 miljoni eiro.

Izglītības kvalitātes uzlabošanai un finansēšanas modeļa “Programma skolā” ieviešanai no 2026. gada 1. septembra tiks piešķirti 45 miljoni eiro. Finansējums paredzēts arī atbalsta personāla skaita palielināšanai. Tiks nodrošināts pārejas periods vienu mācību gadu, kas nozīmē, ka skolām būs iespēja pakāpeniski pielāgoties jaunajam modelim, saglabājot līdzšinējo kārtību un vienlaikus gatavojoties pārmaiņām. Izglītība ir viens no valsts attīstības un sabiedrības labklājības stūrakmeņiem, tādēļ tās kvalitātes stiprināšana ir valdības ilgtermiņa prioritāte. Atbalsts turpināsies 2027. gadā ar 90 miljonu eiro papildu finansējumu, bet 2028. gadā programmai plānots vēl 86 miljonu eiro finansējums.

Ar atbalstu ģimenēm ar bērniem saistītie prioritārie pasākumi

Pasākumiem, kas paredzēti atbalstam ģimenēm ar bērniem, 2026. gadā paredzēts papildu finansējums 94 miljonu eiro apmērā. Tas ietver materiālā atbalsta pilnveidošanu ģimenēm ar bērniem un ārpus ģimenes aprūpē esošiem bērniem, vecāku pabalsta saglabāšanu 75% apmērā strādājošiem vecākiem, kā arī mātes un bērna veselības uzlabošanu, nodrošinot veselības pakalpojumu un zāļu plašāku pieejamību. Papildu 17 miljoni eiro tiks novirzīti citiem prioritārajiem pasākumiem, tostarp 10 miljoni eiro paliatīvās aprūpes nodrošināšanai, veicot politikas izmaiņas, un 3,2 miljoni eiro sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem.

Atbalsts ģimenēm ar bērniem turpināsies arī nākamajos gados, jo 2027. gadā plānots papildu 88 miljonu eiro finansējums, bet 2028. gadā tas pieaugs vēl par 107 miljoniem eiro.

Papildu atbalsts strādājošajiem un sociāli mazāk aizsargātiem iedzīvotājiem

Būtiski, ka 2026. gadā tiks palielināts dažāda veida atbalsts arī strādājošajiem iedzīvotājiem, kā arī sociāli mazāk aizsargātajai sabiedrības daļai. Attiecīgi neapliekamais minimums pieaugs no 510 līdz 550 eiro mēnesī, bet minimālā alga pieaugs no 740 līdz 780 eiro mēnesī.

No 2025. gada 1. oktobra pensijas tiks indeksētas līdz 1488 eiro (salīdzinājumam – 2024. gadā tās tika indeksētas līdz 683 eiro), nodrošinot, ka 98% pensionāru pensijas tiks pārskatītas pilnā apmērā.

No nākamā gada 1. jūlija uz vienu gadu kā pilotprojekts tiks samazināta pievienotās vērtības nodokļa likme būtiskākajiem pārtikas produktiem – maizei, pienam, olām un svaigai mājuputnu gaļai. Tāpat 2026. gadā saglabāsies valsts budžeta atbalsts lauksaimniekiem, nozarei paredzot papildu 59,3 miljonu eiro finansējumu.

Pārskatīti ieņēmumu pasākumi 2026.–2028. gadam

Lai nodrošinātu papildu finansējumu prioritārajiem pasākumiem, tika ne vien pārskatīti un samazināti valsts budžeta izdevumi, bet arī rastas iespējas palielināt valsts budžeta ieņēmumus. Būtiskākie pasākumi ietver valsts kapitālsabiedrību dividendes, azartspēļu nodokļa likmju paaugstināšanu no 2026. gada, kā arī straujāku kaitīgo preču ierobežošanu, palielinot akcīzes nodokli alkoholam un tabakai. Tāpat plānotas izmaiņas uzņēmumu ienākuma nodoklī, lai līdzsvarotu nodokļu slogu investoriem, sekmētu uzņēmumu piekļuvi alternatīviem finansējuma avotiem un samazinātu finansējuma izmaksas. Šo pasākumu rezultātā papildu ieņēmumi plānoti: 2026. gadā 65,3 miljoni eiro, 2027. gadā 108,9 miljoni eiro, bet 2028. gadā 136,8 miljoni eiro.

Valsts budžeta projekta 2026. gadam un budžeta ietvara 2026., 2027. un 2028. gadam apstiprināšana Ministru kabinetā plānota šā gada 14. oktobrī. Savukārt Saeimā 2026. gada budžeta likumprojektu paketi paredzēts iesniegt šā gada 15. oktobrī.

Informatīvais ziņojums skatāms [Tiesību aktu projektu portālā](#).